

Моўная інтэрферэнцыя

В.Ч. Хвайніцкая

Моўная інтэрферэнцыя

(лац. *inter* – паміж;
ferens, ferentis – які нясе, пераносіць)

- гэта ўзаемадзеянне
элементаў розных
моўных сістэм ва
ўмовах білінгвізму
(двухмоў'я)

Інтэрферэнцыя

прыводзіць да
парушэння моўных
нормаў.

Мова засмечваецца не
ўласцівымі для яе
элементамі.

Узровень інтэрферэнцыі

**залежыць ад ступені
авалодання другой мовай,
ад умення свядома
адрозніваць факты розных
моў і інш.**

На тэрыторыі Беларусі

назіраюцца два варыянты
інтэрферэнцыі:

- беларуска-руская;
- руска-беларуская.

Моўная інтэрферэнцыя

- з'ява распаўсюджаная і закранае ўсе сферы моўнай сістэмы:

- фанетыку;**
- акцэнталогію;**
- марфалогію;**
- лексіку;**
- сінтаксіс.**

Віды

ІНТЭРФЕРЭНЦЫІ:

- **фанетычная**
- **акцэнтная**
- **словаўтваральная**
- **лексічная**
- **марфалагічная**
- **сінтаксічная**

Фанетычная інтэрферэнцыя

Беларуска-руская (у рускай мове двухмоўнай асобы сустракаюцца беларускамоўныя фанетычныя рысы):

- ярка выражанае аканне
- дзеканне і цеканне
- цвёрдыя [р] і [ч] на месцы рускіх мяккіх [р'] і [ч']
- фрыкатыўны [у] на месцы выбухнога [г]
- афрыката **дж**
- пераход зычных **в, л у ў**
- прыстаўныя зычныя **в, г**
- прыстаўныя галосныя **а, і**

Акцэнтная інтэрферэнцыя

Руска-беларуская (у беларускай мове двухмоўная асоба (білінгв) выкарыстоўвае нормы націску рускай мовы):

- **за́ борт** (трэба за бо́рт)
- **глі́няны** (трэба гліня́ны)
- **адзі́наццаць** (трэба адзіна́ццаць)
- **спіна́** (трэба спі́на)
- **аўсяны́** (трэба аўся́ны)
- **вясц́і** – (трэба ве́сці) і інш.

Акцэнтная інтэрферэнцыя

Беларуска-руская (у рускай мове двухмоўная асоба выкарыстоўвае нормы націску беларускай мовы):

- **за бо́рт** (руск. за́ борт)
- **глиня́ный** (руск. гли́няный)
- **одина́дцать** (руск. оди́ннадцать)
- **апо́строф** (руск. апостро́ф)
- **ки́шка** (руск. кишка́)
- **овс́яный** (руск. овсяно́й)
- **досу́ха** (руск. до́суха) і інш.

Лексічная інтэрферэнцыя

Руска-беларуская (у беларускай мове двухмоўная асоба (білінгв) выкарыстоўвае словы тыпу:

- **васкрасенне** (бел. нядзеля)
- **благодару** (бел. дзякуй)
- **дзярэўня** (бел. вёска)
- **цвяты** (бел. кветкі)
- **ігракі** (бел. гульцы)
- **зеркала** (бел. люстэрка)
- **сянцябр** (бел. верасень)
- **следуюшчый** (бел. наступны)

Лексічная інтэрферэнцыя

Беларуска-руская (у рускай мове двухмоўная асоба выкарыстоўвае словы беларускай мовы):

- Сёння сильная **завея** (руск. метель)
- Дзеці быстра **пабеглі** (руск. побежали)
- Не **махайце** рукамі (руск. машите)
- Ён вышэў в **калідор** (руск. коридор)

Словаўтваральная інтэрферэнцыя

Руска-беларуская (у беларускім маўленні білінгва ўжываюцца не ўласцівыя, але падобныя да адпаведных рускіх адзінкі):

- **ахрыпшы** (бел. ахрыплы)
- **кантраліраваць** (бел. кантраляваць)
- **сумніцельны** (бел. сумніўны)
- **Васін** (бел. Васеў)
- **прыгваздзіць** (бел. прыгваздаць)
- **выхавацель** (бел. выхавальнік)

Словаўтваральная інтэрферэнцыя

Беларуска-руская (у рускай мове двухмоўнай асобы сустракаюцца беларускамоўныя афіксы:

- **вишня́к** (руск. вишенник)
- **обмя́кльі** (руск. обмякший)
- **па́пов** (руск. папин)
- **побли́зи** (руск. вблизи)

Марфалагічная інтэрферэнцыя

Руска-беларуская (у беларускім
маўленні білінгва ўжываюцца
ўласцівыя для рускай мовы
граматычныя формы):

- вялікая цень (трэба – вялікі цень)
- пісаць чарніламі (трэба – пісаць чарнілам)
- завяўшы сад (трэба – завялы)
- гаворыць усміхаючысь (трэба – усміхаючыся)
- горкая палын (трэба – горкі палын)
- збіраць ажыну (трэба – ажыны)
- збіраць клубніку (трэба – клубніцы)

Марфалагічная інтэрферэнцыя

Беларуска-руская (у рускай мове двухмоўнай асобы граматычнае афармленне рускіх лексем не адпавядае норме):

- **золотой медаль** (руск. золотая медаль)
- **порванный шинель** (руск. порванная шинель)
- **озёры** (руск. озёра)
- **окны** (руск. окна)
- **улыбаючись** (рус. улыбаясь)

Сінтаксічная інтэрферэнцыя

Руска-беларуская (у беларускім маўленні білінгва ўжываюцца сінтаксічныя канструкцыі, уласцівыя рускай мове):

- **ажаніцца на Таццяне** (трэба – ажаніцца з Таццянай)
- **два мільёна** (трэба – два мільёны)
- **прабачыць сябра** (трэба – прабачыць сябру)
- **падобны на бацьку** (трэба – падобны да бацькі)
- **дзякаваць сябра** (трэба – дзякаваць сябру)
- **смяяцца над другімі** (трэба – смяяцца з другіх)
- **паслаць за бацькам** (трэба – паслаць па бацьку)
- **захварэць грыпам** (трэба – захварэць на грып)
- **ісці па лесе** (трэба – ісці лесам)
- **па прычыне занятасці** (трэба – з прычыны занятасці)

Літаратура:

1. Азарка, В. У. Беларуская мова: спецыяльная лексіка / В. У. Азарка, А. С. Васілеўская, М. М. Круталевіч, - Минск : БДПУ, 2004. - 207 с.
2. Асіпчук, А. М. Беларуская мова. Прафесійная лексіка: дапаможнік для неспецыяльных факультэтаў / А. М. Асіпчук, В. В. Маршэўская, А. С. Садоўская. - Гродна : ГрДУ, 2008. - 267 с.

